

Kestävä kuntajohtaminen

Urban Lunch Hour 23.11.2021

Anni Jäntti

Tampereen yliopisto

Kestävyys kuntajohtamisen kysymyksenä

- Kestävyys muutosajurina eri näkökulmista
 - YK 2020: ilmastonmuutos, väestömuutokset (erit. ikääntyminen), kaupungistuminen, digitalisaatio, eriarvoisuus
 - Sitra 2020: Ekologisella jälleenrakennuksella on kiire, Väestö ikääntyy ja monimuotoistuu, Verkostomainen valta voimistuu, Teknologia sulautuu kaikkeen, Talousjärjestelmä etsii suuntaansa
 - Kuntaliitto 2019: Ääripäiden korostuminen, Älykkään teknologian murros, Ilmastonmuutos ja luonnonvarat, Yllätysten talous
- Kestävyys kysymyksenä, joka voidaan ratkaista vain moniulotteisen yhteistyön avulla

Kuntien merkitys kestävyysmurroksessa

- Kestävyyden eri ulottuvuudet ja yhteensovittaminen
- Kunnilla keskeinen rooli kestäväen kehityksen edistämisessä
 - Vaikuttavat omilla päätöksillään monin tavoin ilmastonmuutoksen etenemiseen, luonnon kantokykyyn, sosiaaliseen ja taloudelliseen kestävyYTEEN
 - Kunnissa myös konkretisoituvat käytännössä esim. ilmastonmuutoksen ja sosiaalisen eriarvoisuuden vaikutukset
- Kunnilla on iso vaikutus arkisiin valintoihimme.
 - pyrkimyksenä esim. ilmaston lämpenemisen hidastaminen ja luontokadon pysäyttäminen, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen
 - osaltaan päätökset kiihdyttävät ilmaston lämpenemistä ja luontokatoa sekä eriarvoistumista

Kunnan rooli kestävyysmurroksessa

- Kaupunkien rooli kestävyysmurroksessa nousemassa yhä merkittävämmäksi – uusi paikallisuus (Katz & Nowak 2017)
- Kestävä kehitys ei ole muodostunut julkishallinnon kantavaksi periaatteeksi (Zeemering 2017).
 - Irrallisuus, erityisesti ekologisen kestävyuden ristiriita julkishallinnon perinteisten tavoitteiden, kuten tehokkuuden ja talouden kanssa (Häikiö 2014)
 - Historia vaikuttaa tekemisen tapoihin, arvoihin, käsityksiin, toimintaan

Kestävyyden johtaminen – kestävä johtaminen?

- Lähtökohtana kuntalaki (410/2015, 1§): ”Kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut *taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla.*”
- Ekologisen kestävyys ensisijaisuus: raamina kaikelle toiminnalle
 - Haastaa kunnan koko toiminnan ja johtamisen (Jäntti & Haveri 2021):
 - Tarve systeemiselle muutokselle
 - Ymmärrys kaupunkien roolista ja mahdollisuuksista ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen kestävyys edistäjinä
 - Kaupunkien johtamisen keskeinen haaste.
- Palvelukunta-ideasta elämisen edellytysten luomisen ideaan (vrt. Jäntti 2016)

Kestävä kehitys kuntien johtamisessa

- Kaupungeissa toivotaan konkreettista tukea kuntien Agenda2030-työhön (Berg ym. 2019)
- Monissa kunnissa kestävän kehityksen ja kuntastrategian yhteys on heikko ja käytäntöjen linjaaminen kansallisten ja kansainvälisten kestävyystavoitteiden kanssa kesken (Schmidt-Thomé ym. 2020)
 - Organisointi vaihtelee merkittävästi kuntien välillä
 - YK:n SDG-tavoitteiston hyödyntäminen johtamisen tukena
 - Kontekstisidonnaisuus

Kestävän kehityksen osa-alueiden painottuminen

- Kysely kunnan strategiatyöstä vastaaville viranhaltijoille (Kettunen ym. 2019)
 - Kestävyyden osa-alueiden tärkeysjärjestys:
 1. Taloudellinen kestävyys: 85,8 % vastaajista
 2. Sosiaalinen kestävyys: 71 % vastaajista
 3. Ekologinen kestävyys: 49,5 %
 4. Kulttuurinen kestävyys.
- Talousnäkökulman painottuminen kuntajohtamisessa.
 - Siirtymä talouden ehdoille rakentuvasta ajattelusta ekologisen kestävyiden ensisijaisuutta painottavaan ajatteluun vaikea myös kuntatasolla.

Tulevaisuuden kestävä kuntajohtaminen

- Edellyttää
 - vanhan perustan kriittistä tarkastelua ja kyseenalaistamista
 - uudenlaista ymmärrystä ja käsitystä kunnan ydintehtävästä luonnon kantokyvyn rajoissa: elämisen edellytysten luominen
 - yhteistyötä, kumppanuutta
 - vuorovaikutusta, dialogia
 - kulttuurista, institutionaalista, systeemistä muutosta

Lisää aiheesta

- Berg, A., Lähteenoja, S., Ylönen, M., Korhonen-Kurki, K., Linko, T., Lonkila K.-M., Lyytimäki, J., Salmivaara, A., Salo, H., Schönach, P., Suutarinen, I. (2019) POLKU2030 – Suomen kestävän kehityksen politiikan arviointi. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 23/2019. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-653-9>
- Davoudi, S., & Madanipour, A. (Eds.). (2015). Reconsidering Localism (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315818863>
- Häikiö, L. (2014). Institutionalization of sustainable development in decision-making and everyday life practices: A critical view on the Finnish case. Sustainability, 6(9), 5639-5654.
- Jäntti, A. (2021) Ilmastonmuutos ja hyvinvointivaltio: Kunnat ilmastokriisin näyttämöinä ja ratkaisijoina. ORSI-blogi. <https://www.ecowelfare.fi/2021/11/03/ilmastonmuutos-ja-hyvinvointivaltio-kunnat-ilmastokriisin-nayttamoina-ja-ratkaisijoina/>
- Jäntti, A. (2016). Kunta, muutos ja kuntamuutos. Akateeminen väitöskirja. Acta Universitatis Tamperensis 2215. Tampere: Tampere University Press. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-0238-2>
- Jäntti, A. & Haveri, A. (2021) Uusi paikallisuus korostaa kaupunkiyhteisöjen merkitystä kestävän muutoksen tekijöinä. Helsinki: Helsingin kaupunki. <https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/kaupunkisymposium-jantti-haveri>
- Katz, B., & Nowak, J. (2017). The new localism: how cities can thrive in the age of populism. Washington, D.C.: Brookings Institution Press.
- Kettunen, P., Heino, H., & Sankala, I. (2019). Strategioista toiminnaksi? : Kestävän kehityksen edistäminen paikallisella tasolla. Focus Localis, 47(1), 26-43.
- Schmidt-Thomé, K., Eskelinen, H., Lamuela Orta, C., Laurila, L., Lähteenoja, S., Monni, S., Päivänen, J., Sallinen, S. & Terämä, E. (2020) Kestävän kehityksen johtaminen ja toimeenpano paikallistasolla. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja, Nro 2020:30, Helsinki: Valtioneuvoston kanslia. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-931-8>
- Zeemering, E. S. (2018). Sustainability management, strategy and reform in local government. Public Management Review, 20(1), 136-153.

KIITOS!

Anni Jäntti

tutkijatohtori

Tampereen yliopisto

etunimi.sukunimi@tuni.fi

twitter/@anni_jantti

ORSI-hanke (Towards Eco-Welfare State: Orchestrating for Systematic Impact)

<https://www.ecowelfare.fi/kunnat/>